

Záchrana času, v němž už nikdy nebudeme

Annie Ernauxová

Poté, co Švédská akademie před pár dny zveřejnila jméno letošní laureátky Nobelovy ceny za literaturu, nebylo asi mezi českým publikem mnoho těch, kteří by o Annie Ernauxové věděli něco bližšího. Její velmi netradičně pojaté paměti *Roky*, jež právě vydává nakladatelství Host, vám ji představí v plné parádě.

RUDOLF KRÁL
spolupracovník Týdeníku FORUM

Označit *Roky* za autobiografický román nebo za paměti může být pro čtenáře poněkud zavádějící. Ernauxová totiž stvořila jakousi neosobní autobiografii na pomezí románu, eseje a sociologicko-historické studie, v níž o sobě povětšinou mluví ve třetí osobě a příběh vlastního života vypráví společně s poválečnou historií Francie, Evropy, případně celého světa. Kniha tak má několik linií, které střídavě soupeří o čtenářovu pozornost, a až na výjimky promlouvá k publiku strohým, faktografickým stylem připomínajícím do určité míry publicistický, nebo populárně naučný způsob psaní.

Vyprávět o sobě se dá různě

I když přímo na stránkách své knihy přiznává Annie Ernauxová inspiraci Proustovým *Hledáním ztraceného času*

Host zabodoval

Brněnskému nakladatelství se povedla neuvěřitelná věc, když se termínem vydání *Roků* trefilo přesně do doby, kdy jejich autorka dostala Nobelovu cenu. Výbor akademie přitom nominace neoznamuje (respektive oznamuje je až padesát let po zveřejnění výsledků) a Ernauxová nikdy nepatřila do nějakého užšího okruhu favoritů. Navíc se u ceny za literaturu většinou neuvádí ani datum jejího vyhlášení, i když obvykle to bývá ve čtvrtek mezi udílením Nobelových cen za fyziku a za mír.

nebo Maupassantovým *Příběhem jednoho života*, způsob, jakým pracuje v *Rocih* (a do velké míry i ve svých dalších dílech) s autobiografickými motivy a vlastním vnímáním světa, je velmi osobitý. Z hlediska vypravěče nám autorka předkládá vlastně tři úhly pohledu na realitu. V prvním případě vypráví ve třetí osobě události, které se staly jí samotné, tedy nahlíží samu sebe jako románovou postavu. V tom druhém jakoby nezúčastněně prostřednictvím trpného rodu, v němž chybí původce děje, líčí, co se událo v určitém období ve společnosti. Samotný výběr toho, nač zaměřuje svou pozornost, však přes-

to vyjadřuje její názory na etiku, morálku, umění i politiku. A nakonec se tu objevuje i nejautentičtější rovina ryze subjektivního prožívání světa, kdy Annie Ernauxová přechází do vyprávění v první osobě a nezastřeně stojí ve svém díle sama za sebe. Pro čtenáře sice tenhle narativní postup nemusí být vždycky úplně komfortní, dává ale *Rokům* dynamiku a mnoho-
vrstevnatost.

Sex a politika v hlavní roli

Při pročítání dvě stě osmdesátí stran textu jako by k nám promlouvalo několik různých Annie Ernauxových. Určitě nepřehlédnutelná je autorčina role bojovnice za sexuální svobodu žen. Sama Annie také na tiskové konferenci u příležitosti udělení Nobelovy ceny uvedla, že ji vnímá především jako záva-
zek pokračovat v boji proti nespravedlnostem páchaným na ženách a utiskovaným. Zní to možná poněkud aktivisticky, ale v knize se tahle její ambice proměnila v pozoruhodné pasáže otevřeně odkrývající ženskou sexualitu. Způsob, jak ji sama vnímá a prožívá, přitom Ernauxová dokáže podat bez vulgarity či patosu, přitom však s velkou emocionální silou. Méně objevné jsou pasáže, kde se věnuje politice a dění ve společnosti. Ernauxová tady bohužel naplňuje klasický obraz levicové salonní intelektuálky se slabostí pro Sartra, demonstrace všeho druhu a pracovní dobu pětatřicet hodin týdně a s odporem k Americe a konzumnímu stylu života, aniž by se snažila tyto své postoje nějak vysvětlit, rozvést či relativizovat.

Vlastní nitro nahlížené mikroskopem

Nejzajímavější rovina knihy se objevuje ve chvílích, kdy se Annie Ernauxová ztíší a v první osobě nám odhaluje vlastní prožívání místy až banálních, všednodenních situací. Když přesně, výstižně a bez sebelítosti líčí složitost dospívání v puritánském prostředí francouzského maloměsta v padesátých letech minulého století, nebo když odkrývá světlé i stinné stránky života středostavovské pařížské rodiny, kde se u nedělního stolu potkávají a míjejí různé generace a pomalu rozpadají partnerské vztahy. Škoda jen, že takových pasáží není v knize ještě víc. ■